

Тази неделя в [библиотеката](#) на [desebg.com](#) представям документалния сборник „Държавна сигурност и вероизповеданията – част 1 Българска православна църква 1944-1991”.

Той излиза под №43 от поредицата „Из архивите на ДС” и е продукция на Комисията по досиетата от изследователската ѝ програма за 2017 г.

Официалното му [представяне се състоя през март 2018 г. пред студенти](#) , университетски преподаватели и граждани във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий”.

Издание е част 1 (том 1) от тритомник, посветен на дейността на ДС по линия на различните изповедания в България. Първата част е посветена на преследването на Българската православна църква по време на комунистическия режим и поставянето ѝ под контрола на репресивния апарат на БКП.

На 520 страници във фототипното издание са публикува общо 178 документи, а в разширения електронен вариант (dvd) са поместени 417 документи.

„Държавна сигурност и вероизповеданията е тема, около която винаги ще има дискусия в общественото пространство и която ще провокира изследователите да търсят нови, неизвестни до този момент факти, с които да бъде обогатено близкото историческо

минало, свързано с духовния живот в България в периода 1944-1991 г.", посочват съставителите от Комисията в предговора към сборника.

Целта на Комисията е именно тази – чрез сборника да предложи на изследователите и гражданите, които се интересуват от тази тема, малко познати или напълно неизследвани до момента архивни документи.

Тя го прави успешно, защото още при първия преглед на включените документи прави впечатления широкия кръг, който обхващат те.

За улеснение на читателя съставителите от комисията са ги систематизирали тематично. В 1-ва глава са събрани документи, които се отнасят за дейността на Държавна сигурност срещу православно духовенство в страната.

Във 2-ра глава са обособени материали, отнасящи се до работата на ДС срещу БПЦ. Разбира се, става въпрос и за решения на комунистическата партия по линия на църквата, както и различни заповеди и указания на министрите на вътрешните работи в тази посока.

Тук могат да се видят отделни документи на репресивния апарат на комунистическата партия, отнасящи се до митрополит Андрей, митрополит Йосиф, митрополит Кирил (бъдещ патриарх), митрополит Софроний и други висши духовници.

В този раздел са включени и материали, отнасящи се до извършването на религиозни ритуали и участието на миряните в тях, както и друг вид църковна дейност не само в столицата, но и в страната.

Както е посочено в предговора „в противовес на водената държавна политика може да се каже, че на редица места се забелязва активна религиозна дейност, развивана от свещеници, която има различни проявления. Като най-характерни са организирането на църковни хорове; използване на църковните настоятелства за религиозна пропаганда; материално (парично) подпомагане на осъдени от народната власт; даване на парични

възнаграждения на участници в църковните хорове” и др.

В 3-та глава са събрани документи за дейността на ДС срещу Свещеническия съюз.

В 4-та Глава са концентрирани архивни документи на Държавна сигурност върху представители на висшия клир. Става въпрос за духовници като екзарх Стефан, патриарх Кирил, митрополит Софроний Търновски, митрополит Неофит Виденски, митрополит Паисий Врачански, митрополит Филарет Ловчански, митрополит Борис Неврокопски, митрополит арсений Пловдивски, митрополит Андрей в САЩ, Канада и Австралия, митрополит Симеон – Западна и Средна Европа (щатен сътрудник на ДС).

„От особено значение е избора на предстоятел и членове на Св. Синод на Българската православна църква. Изключително любопитни са плановете за обезпечаването на избора на даден кандидат за определеното място. Такъв план е изготвен през февруари 1953 г. във връзка с избора патриарх. В него се предлага провеждането на агентурно-оперативни мероприятия с цел обезпечаване избирането на патриарх и парирането на евентуални опити за проваляне на избора”, се посочва в предговора към изданието.

Без съмнение сборникът хвърля светлина върху мащабната дейност на репресивният апарат на БКП срещу православната църква и контролирането ѝ от комунистическия режим. С многообразните си документи изданието представлява ценен принос към научаването на истината за принизяването на значението на църквата в българското общество и ограниченията, наложените от атеистичния режим чрез ДС.

„Държавна сигурност и вероизповеданията – част 1 Българска православна църква 1944-1991”, издание на Комисията по досиетата 2017 г., 520 страници.